

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทย ถือเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) คือเป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายมีความแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา ภาษา การแต่งกาย การเป็นอยู่ ความเชื่อ ความศรัทธาในศาสนาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (อานันท์ กาญจนพันธ์, 2551) โดยแต่ละภูมิภาคต่างดำรงชีวิตและความเป็นอยู่แตกต่างกันไป ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึง วิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและอยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุขตลอดมา (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดยะลา, 2563) ซึ่งเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของพื้นที่สังคมไทยที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่น ๆ หลายประการ ประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นคนในพื้นที่ดังกล่าวจึงดำรงชีวิตในแบบวัฒนธรรมมลายูที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นและเอกลักษณ์ของชาวไทยภาคใต้ตอนล่างท่ามกลางบริบททางประวัติศาสตร์ความเป็นมาในอดีตที่ยาวนาน (บรรจง ฟ้ารุ่งแสง, 2559)

ลักษณะพิเศษของสามจังหวัดชายแดนใต้ คือวัฒนธรรมของประชากรในพื้นที่ที่แตกต่างไปจากส่วนอื่นของประเทศไทย ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 62 ประชากรชาวไทยพุทธซึ่งอาศัยอยู่เป็นส่วนน้อยกระจายอยู่ทั่วไปทั้งในเขตเมืองและชนบท ร้อยละ 33 และศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 5 (กรมการปกครอง, 2564) ด้านการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่โดยส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายู (ยาวิ) เป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นภาษาเดียวกับชาวมลายูทางตอนเหนือของประเทศไทยมาเลเซีย ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่นี้มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับศาสนาอิสลามและมีความแตกต่างจากวัฒนธรรมหลักของคนไทยในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมและบริบทที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ทั้งในแง่ของความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม รวมถึงการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน การดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องปรับตัวให้มีทิศทางและสอดคล้องกับบริบทด้านพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไป (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และคณะ, 2551 ; คณะกรรมการการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2553) นอกจากนี้ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2552) ได้กล่าวว่า สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากพื้นที่อื่น ๆ ในประเทศไทยหลายประการ โดยเฉพาะประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิม ทำให้เกิดความแตกต่างจากประชากรส่วนใหญ่ในประเทศไทย 2 ประการ คือ ลักษณะประชากรที่นับถือศาสนาอิสลาม การเป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศ และประกอบกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของชาว

มุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผูกพันใกล้ชิดกับประเทศมาเลเซียอย่างมาก เป็นผลให้เกิดปัญหาทางการเมืองและการปกครองของประเทศมาโดยตลอด เช่น ปัญหาขบวนการแบ่งแยกดินแดน โดยนำเรื่องของความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม มาเป็นเครื่องชักจูงให้ชาวไทยมุสลิมเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อรัฐบาลและสร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นจนนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงของชาติ

สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมายาวนานเรื่อยจนถึงปัจจุบัน มีสาเหตุหลายประการหลัก ๆ โดยเฉพาะการนำเอาประวัติศาสตร์และศาสนามาเป็นเครื่องมือเงื่อนไขประกอบกับปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาการเมืองระดับท้องถิ่นของกลุ่มผู้มีอิทธิพล ธุรกิจผิดกฎหมายส่วนบุคคล ผลจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากการก่อความไม่สงบในพื้นที่แล้ว ยังมีปรากฏการณ์การใช้ความรุนแรงที่เกิดจากแรงจูงใจส่วนบุคคลในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการสร้างสถานการณ์ในพื้นที่ซึ่งก่อให้เกิดความวุ่นวายต่อประชาชนหม่มาก แต่ไม่สามารถให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่เนื่องจากความกลัวต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาสและจังหวัดสงขลาบางพื้นที่ ซึ่งเกิดจากปัญหาความขัดแย้ง มีเหตุการณ์ประทุร้ายต่อชีวิตของข้าราชการในพื้นที่ พนักงานของรัฐ เอกชนและราษฎรในพื้นที่ ด้วยอาวุธและของมีคม การลอบขวางและวางระเบิด มีเป้าหมายทั้งชีวิตและทรัพย์สินของทางราชการ รวมทั้งสถานที่บริการของเอกชนการลอบวางเพลิงทรัพย์สินของทางราชการ เอกชน ราษฎร สถานที่สาธารณะ การทำลายพืชผล สวนของราษฎร การก่อวินด้วย การลอบรดน้ำมัน วางระเบิดบนเส้นทางคมนาคม การลอบโจมตีเจ้าหน้าที่ขณะลาดตระเวนในพื้นที่ หรือขณะกำลังเดินทางไปยังที่เกิดเหตุด้วยระเบิดแสวงเครื่องนำ แล้วตามด้วยการยิงด้วยอาวุธปืนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดจนถึงปัจจุบัน (ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้, 2555) ที่สำคัญคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ก็ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบมาอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

จากความเชื่อดังกล่าวทำให้ในสมัยก่อนที่จะมีการเรียกร้อง และผลักดันให้สตรีในศาสนาอิสลามได้รับสิทธิเท่าเทียมกันกับเพศชายนั้น สามารถกล่าวได้ว่า สตรีมุสลิมถูกจำกัดสิทธิในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกมาทำงานนอกบ้าน รวมไปถึงการเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนทางสังคม แต่อย่างไรก็ดีในปัจจุบันที่โลกให้ความสำคัญกับเรื่องของสิทธิมนุษยชนที่ทุกคนพึงมี พึงได้ และให้ความสำคัญกับเรื่องของความเท่าเทียมกันทางสังคมของชายและหญิง ส่งผลทำให้สตรีในศาสนาอิสลามได้รับการยอมรับในการที่จะออกมาทำงาน หรือเป็นผู้ขับเคลื่อนสังคมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ซึ่งจะเห็นได้จากผลการศึกษาวิจัยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับสิทธิสตรีในการขับเคลื่อนสังคม ซึ่งการศึกษาของอัมพร หมาดเต็น ที่ได้ทำการศึกษาไว้ตั้งแต่ปี 2557 ได้พบว่า ผู้หญิงชนชั้นกลางหรือปัญญาชนมุสลิม ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความรู้ทางศาสนา

ทางศาสนาบทบาทสำคัญในการเรียกร้องสิทธิต่อรัฐไทย การปฏิบัติตามหลักการศึกษา โดยเฉพาะสิทธิการคลุมฮิญาบของสตรีมุสลิม รวมทั้งมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ในหมู่ผู้สตรีมุสลิมเกี่ยวกับสถานะของเพศหญิงในการดำรงตน สืบทอด และสร้างประชาชาติมุสลิม สตรีกลุ่มนี้มีทั้งที่เป็น “สายหวนคินสู่มูลฐาน” ที่เน้นฟื้นฟูอิสลามอย่างเคร่งครัด และ “สายปฏิรูป” ที่เน้นฟื้นฟู

อิสลามแบบไม่สุดโต่งและสอดคล้องกับสภาพสังคมมุสลิมปัจจุบัน อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ดีสตรีมุสลิมส่วนใหญ่ของพื้นที่ชายแดนใต้เป็นเพียงชาวบ้านทั่วไปที่เป็นมุสลิมสายจารีตหรือนับถืออิสลามแบบพื้นบ้านหรือที่เรียกกันว่า “สายเก่า” ที่มีฐานะไม่สู้ดี ต้องทำงานเลี้ยงครอบครัว มีโอกาสเรียนศาสนาน้อย (ผู้หญิงอิสลาม ไม่ได้รับการยอมรับในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทความเป็นผู้นำ หน้าที่หลัก คือ เลี้ยงลูก ดูแลสามี แต่แนวคิดของคนรุ่นใหม่ จะมีความเท่าเทียมกัน ผู้หญิงอิสลามจึงออกมาเคลื่อนไหวทางสังคมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุไรนี สายนัย (2557) ที่พบว่า บทบาทที่โดดเด่นอีกประการของผู้หญิงมลายูมุสลิมชายแดนใต้ คือ สตรีส่วนหนึ่งสูญเสียบุคคลในครอบครัวจากการสถานการณ์ความไม่สงบในชายแดนใต้และได้ออกมาทำงานในภาคประชาสังคม อันเป็นการเปลี่ยนสถานะจากเหยื่อมาเป็นผู้เยียวยาและส่งเสริมสันติภาพ คอยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบรายอื่น ๆ ต่อไป

ทั้งนี้สำหรับผู้หญิงมุสลิมที่เผชิญกับความสูญเสียจากภาวะสงครามหรือสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ต่าง ๆ ในโลกนี้ อิสลามคือสิ่งที่ช่วยให้พวกเขาผ่านความเศร้า ความโดดเดี่ยว และความวิตกกังวลจากการพลัดพรากของสมาชิกในครอบครัวและคนที่รักไปได้ ผู้คนในสังคมมุสลิมและอิสลามช่วยให้พวกเขาสามารถดำเนินชีวิตประจำวันต่อไปได้โดยมองความลำบากที่ได้รับว่าเป็นบททดสอบของพระเจ้า แต่อย่างไรก็ดีในการออกมาทำงานภาคประชาสังคม เป็นส่วนหนึ่งของผู้ที่ออกมาเคลื่อนไหวทางสังคม แต่ผู้หญิงเหล่านี้มักวิตกกังวลกับการที่ต้องออกมาทำงานนอกบ้าน หรือต้องทำงานปะปนกับผู้ชาย เพราะถึงแม้ว่าศาสนาอิสลามไม่ได้ปิดกั้นการทำงานเพื่อสร้างสรรค์สังคมและการทำงานนอกบ้านของผู้หญิง แต่ในอีกด้านหนึ่ง วัฒนธรรมมลายูเดิม ก็ถือเป็นวัฒนธรรมที่มีความรุนแรงและกดขี่ผู้หญิง โดยบังคับให้ผู้หญิงต้องอยู่กับบ้านและมีชีวิตอยู่กับการรับผิดชอบกิจการภายในบ้านและการดูแลบุตรเท่านั้น (สุไรนี สายนัย, 2557; อัมพร หมาดเด็น, 2006) ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างเพศของสามีภรรยาในเพศหญิงยังอยู่ภายใต้อำนาจการตัดสินใจของเพศชาย (อัลญาน์ สมุห์เสนีโต, 2560) ซึ่งเมื่อร่องรอยจากวัฒนธรรมเดิมผสมกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ก็ยิ่งทำให้ผู้หญิงมุสลิมในจังหวัดชายแดนใต้มีสถานะที่ยากลำบากมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากสภาพปัญหาดังกล่าวประเทศไทยก็ได้มีแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) ที่ผ่านมามีความพยายามในการบริหารจัดการแผนพัฒนาสตรีฯ สู่การปฏิบัติ โดยได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาสตรีฯ ในแผนปฏิบัติการได้ระบุถึงแผนงานหลักด้านต่าง ๆ ตามยุทธศาสตร์ ซึ่งในแต่ละแผนงานมีการกำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่ร่วมรับผิดชอบการดำเนินการ โดยหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบการดำเนินการ จะกำหนดวงเงินที่ต้องใช้ในการดำเนินการของแต่ละยุทธศาสตร์ แต่ไม่มีข้อมูลปรากฏชัดเจนว่า มีจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อปฏิบัติตามแผนงานนั้นมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม ผลจากการประเมินแผนพัฒนาสตรีฯ พบว่า บางหน่วยงานมีงบประมาณเพื่อดำเนินการชัดเจน ขณะที่อีกหลายหน่วยงานในเชิงงบประมาณร่วมกับแผนงาน และโครงการอื่น ๆ ตามภารกิจของหน่วยงานโดยทั่วไป แต่หลายหน่วยงานไม่มีงบประมาณดำเนินการเลย ทำให้การขับเคลื่อนแผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ สู่การปฏิบัติแตกต่างกันมาก การพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จึงประสบความสำเร็จได้ระดับหนึ่งเท่านั้น (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

ความเปลี่ยนแปลงของสตรีมุสลิมที่ออกมาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในจังหวัดชายแดนใต้ ผนวกกับร่องรอยจากวัฒนธรรมเดิม คือ การจำกัดให้สตรีทำงานอยู่ในบ้าน ดูแลลูกปรนนิบัติสามีเท่านั้น ซึ่ง 2 แนวคิด 2 ความเชื่อนี้ เป็นแนวทางที่สวนทางกันอย่างชัดเจน ส่งผลทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาในประเด็นของบทบาทในการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในจังหวัดชายแดนใต้ของสตรีมุสลิม เพื่อให้ทราบว่า ปัจจุบันสตรีมุสลิมที่เป็นส่วนหนึ่งของการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม มีรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างไร มีบทบาทในการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในจังหวัดชายแดนใต้อย่างไร และการออกมาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมของเธอเหล่านั้นนั้น ส่งผลกระทบต่อรูปแบบ หรือการดำเนินชีวิตในสถานะของการเป็นสตรีมุสลิมหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลการศึกษาจะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการส่งเสริม และผลักดันให้สตรีในศาสนาอิสลามได้รับการยอมรับทางสังคม มีสิทธิ์ มีเสียง มีโอกาสในการออกมาเป็นผู้ขับเคลื่อนทางสังคมมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งการเท่าเทียมกันในด้านของสิทธิมนุษยชนที่ทุกคนพึงมี พึ่งได้อย่างแท้จริง อีกทั้งผลการศึกษายังสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาให้สตรีมุสลิมมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยการออกมาเป็นผู้ขับเคลื่อนทางสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิต และสถานภาพทางสังคมของสตรีมุสลิมที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในสามจังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสตรีมุสลิมในการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในสามจังหวัดชายแดนใต้
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทในการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อการพัฒนาสังคมในสามจังหวัดชายแดนใต้

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษา เรื่อง สตรีมุสลิม: ชีวิต และบทบาทในการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขอบเขตของการวิจัยในด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต และสถานภาพทางสังคม รวมถึงบทบาทของสตรีมุสลิมในการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบไปด้วย 6 ประเด็นหลักที่สำคัญ คือ 1. รูปแบบการดำเนินชีวิตของสตรีมุสลิม 2. สถานภาพทางสังคมของสตรีมุสลิม 3. บทบาทของสตรีมุสลิม 4. แนวทางการพัฒนาบทบาทของสตรีมุสลิม 5.

การทำงานนอกบ้านของสตรีมุสลิม 6. ผู้หญิงในฐานะภรรยาในศาสนาอิสลาม ซึ่งในการศึกษาผู้ศึกษา ทำการศึกษาโดยใช้แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสตรีมุสลิม และแนวทางการพัฒนาบทบาทของสตรีมุสลิมในการเป็นนักขับเคลื่อนทางสังคม ใช้แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ และสิทธิสตรี และแนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม เป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของสตรีมุสลิม สถานภาพทางสังคมของสตรีมุสลิม การทำงานนอกบ้านของสตรีมุสลิม และผู้หญิงในฐานะภรรยาในศาสนาอิสลาม

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ สตรีมุสลิม ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้และผันตัวเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส พื้นที่ละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน โดยสาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาจากสตรีมุสลิมที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง มีข้อพิพาทกันอย่างรุนแรงและบ่อยครั้ง ดังนั้นจึงมีจำนวนของสตรีมุสลิมที่ขาดหัวหน้าครอบครัว คือ พ่อ หรือสามี จากเหตุการณ์ความไม่สงบจำนวนมาก ซึ่งนั่นเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สตรีที่ได้รับผลกระทบส่วนหนึ่งตัดสินใจออกมาเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในจังหวัดชายแดนใต้เพื่อเรียกร้อง และแสวงหาความยุติธรรมทั้งภายในครอบครัวและในสังคมให้กับตนเองและผู้อื่น ซึ่งในการศึกษากับกลุ่มบุคคลเหล่านี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในเชิงลึกที่สามารถนำไปใช้เสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของสตรีมุสลิมได้อย่างมีคุณภาพ โดยการคัดเลือกตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ทำการเลือกแบบเจาะจงเฉพาะสตรีที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่ทำงานเพื่อช่วยเหลือเหยี่ยวสตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาในคั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาสเท่านั้น โดยเหตุที่ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาในเขต 3 จังหวัด เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมที่มีการยึดถือแนวทางการปฏิบัติตนตามวิถีมุสลิมอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะทำได้มุมมองเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต และสถานภาพทางสังคม รวมถึงบทบาทของสตรีมุสลิมในการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่ชัดเจน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต และสถานภาพทางสังคมของสตรีมุสลิมที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนใต้
2. ทำให้ทราบถึงบทบาทของสตรีมุสลิมในการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนใต้
3. ได้แนวทางการพัฒนาสตรีมุสลิมให้มีบทบาทในการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อการพัฒนาสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **รูปแบบการดำเนินชีวิต** หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตของสตรีมุสลิมที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จังหวัด
2. **สถานภาพทางสังคม** หมายถึง สถานภาพทางสังคมของสตรีมุสลิมที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. **สตรีมุสลิม** หมายถึง สตรีมุสลิมที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ และสตรีมุสลิมที่กระทำตนอยู่ในขอบเขตที่ศาสนากำหนด
4. **บทบาทของสตรีมุสลิม** หมายถึง บทบาทของสตรีมุสลิมในการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส
5. **สิทธิสตรี** หมายถึง สิทธิในความเป็นบุคคล สิทธิในร่างกาย และสิทธิที่จะตัดสินใจอย่างเป็นอิสระด้วยตนเองโดยความเท่าเทียมกับเพศชายและไม่คำนึงถึงความแตกต่างในทุก ๆ ด้าน
6. **นักเคลื่อนไหวทางสังคม** หมายถึง สตรีมุสลิมที่ออกมาทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนเรียกร้องสิทธิ เรียกร้องการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเด็นต่าง ๆ ในสังคม
7. **การเคลื่อนไหวทางสังคม** หมายถึง คือ การรวมกลุ่มปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องเพื่อเปลี่ยนแปลง หรือยับยั้งการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในสังคม รวมถึงเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต บรรทัดฐานของสังคม เพื่อบรรลุเป้าหมายการปฏิรูปทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สภาพแวดล้อม และสิทธิส่วนบุคคล
8. **พื้นที่จังหวัดชายแดนใต้** หมายถึง จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส
9. **แนวทางการพัฒนา** หมายถึง แนวทางที่ก่อให้เกิด ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่ระดับบุคคล สถาบันไปจนถึงระดับสังคม จาก ลักษณะที่สังคมเคยเป็นอยู่ให้ก้าวไปสู่การเป็นสังคมตามแบบอย่าง ที่ควรจะเป็นหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม

10. อัล-กูรอาน หมายถึง คัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ เป็นคัมภีร์แห่งฟากฟ้าของศาสนาอิสลาม เป็นคำตรัสแห่งพระเจ้าผู้เป็นเจ้าที่ถูกระทานมายัง ท่านนบีมุฮัมมัด คืออัลลุลลอฮุอะลัยฮิวะสสลัม

11. ท่านนบีมุฮัมมัด หมายถึง เป็นนบี (ศาสดา) ของศาสนาอิสลาม ในทัศนคติของอิสลาม มุฮัมมัด เป็นศาสดาองค์สุดท้าย ที่อัลลอฮ์ทรงประทานแต่งตั้งเพื่อเผยแพร่อิสลาม

12. ฮะดีษ หมายถึง คำพูด การกระทำ การยอมรับ และคุณลักษณะ ตลอดจนชีวประวัติของท่านนบีมุฮัมมัด

Prince of Songkla University
Pattani Campus